

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΔΡΥΜΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΕΝΙΑΙΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ

Αθήνα 23 -3--2016

ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

Αγίου Κωνσταντίνου 16, 102 41, Αθήνα

Αρμόδια : Στελιανή Κουστουμπάρδη

Πάρεδρος ΝΣΚ

Τηλ. 210- 5224434

email : s. Koustoumpardi @ nsk.gr

ΑΤΟΜΙΚΗ ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Αριθμ. 69/2016

Ερώτημα : Το υπ' αριθμ. Γ 51/1/8-6-2015 έγγραφο του Διοικητή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ της Γενικής Δ/σης Ασφ /κών Υπηρεσιών, Διεύθυνσης Παροχών, Τμήματος Διαδοχικής Ασφάλισης.

Περίληψη Ερωτήματος: Αν ο Ν.Β. μπορεί να συνταξιοδοτηθεί ως γονέας αναπήρου τέκνου από την 24-12-2013 ημερομηνία της αίτησης συνταξιοδότησής του λαμβάνοντας υπόψη ότι:

1) η σύζυγός του έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο Δημόσιο μέχρι 31-12-2010 με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης.

2) Η σύζυγος του δεν έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο Δημόσιο εάν δεν χρησιμοποιήσει τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης σύμφωνα με την από 2-2-2015 υπεύθυνη δήλωση της,

3) η από 2-2-2015 υπεύθυνη δήλωση της συζύγου του περί μη χρησιμοποίησης των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης και συνυπολογισμού του χρόνου ασφάλισης της στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι δεσμευτική από τον απονέμοντα φορέα κατά την υποβολή συνταξιοδοτικού αιτήματος με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης με οποιαδήποτε διάταξη και οποιαδήποτε χρονική στιγμή ή αφορά μόνο θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος την 24-12-2013 ημερομηνία υποβολής του συνταξιοδοτικού αιτήματος του συζύγου της ;

Γνωμοδοτούσα : Στελιανή Κουστουμπάρδη, Πάρεδρος ΝΣΚ

Επί του ανωτέρω ερωτήματος εκθέτουμε τα ακόλουθα:

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

1. Ο Ν.Β. με την υπ'αρ. 21071/24-12-2013 αίτησή του ζήτησε να του χορηγηθεί σύνταξη με τις διατάξεις του πατέρα αναπήρου τέκνου προσκομίζοντας την αρ. 12-055240 γνωμάτευση ΑΥΕ- ΚΕΠΑ για το ανάπηρο τέκνο του ΔΗΜΗΤΡΙΟ (Π.Α: 80% από 3/2/12-28/02/14) και από 27-12-2013 τα ένσημά του εστάλησαν στο Τμήμα Ανακεφαλαίωσης για να καταμετρηθούν. Μεταγενέστερα με την αρ. 23005/24-12-14 αίτησή του κατέθεσε την αρ. 09905/2014/12733/25-11-14 γνωμάτευση ΒΥΕ- ΚΕΠΑ για το τέκνο του (ΠΑ 67% από 07/07/14-31/07/16) .

Με την υπ' αρ. 14938/21-08-14 αίτησή του κατέθεσε δήλωση διακοπής εργασίας (διακοπή εργασίας 20/08/2014) και με την υπ'αρ. 14940/21-08-14 αίτησή του ζήτησε τη χορήγηση προσωρινής σύνταξης.

Με την υπ'αρ. 195/19-09-14 απόφαση του Υποκ/τος ΙΚΑ Πατησίων απορρίφθηκε το αίτημα του για προσωρινή σύνταξη και ζητήθηκε να προσκομίσει η σύζυγος του α) Υπεύθυνη δήλωση ότι παραιτείται του δικαιώματος συνταξιοδότησης ως μητέρα αναπήρου τέκνου, β) βεβαίωση με το χρόνο ασφάλισης της στο Δημόσιο και γ) βεβαίωση για το αν έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο Δημόσιο όπου εργάζεται.

Με την υπ'αρ. 20304/18-11-2014 αίτησή του ζήτησε επίσπευση της συνταξιοδοτικής του περίπτωσης και κατέθεσε γνωμάτευση της Ανώτατης Στρατιωτικής Υγειονομικής Επιτροπής για το ανάπηρο τέκνο του καθώς και την αρ. υπ'149679/11-11-14 βεβαίωση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους σύμφωνα με την οποία η σύζυγος του κατά την ημερομηνία υποβολής αίτησης συνταξιοδότησης του συζύγου της δεν είχε θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα σε βάρος του Δημοσίου.

Με την υπ'αρ. 18645/23-10-2014 αίτησή του υπέβαλε εκ νέου αίτηση για προσωρινή σύνταξη η οποία απορρίφθηκε με την αρ. 216/29-10-2014 απόφαση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ γνωστοποιώντας ότι εκκρεμούσε αλληλογραφία του Υποκ/τος ΙΚΑ με το Δημόσιο η οποία του κοινοποιήθηκε. Με το υπ'αρ. 18820/29-10-2014 έγγραφο του ΙΚΑ στο Δημόσιο ζητήθηκε να επανελέγξουν αν η σύζυγος του είχε θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο Ταμείο τους κατά την ημερομηνία κατάθεσης αίτησης συνταξιοδότησής του, συμπεριλαμβάνοντας και το χρόνο ασφάλισής της στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ πριν το διορισμό της στο Δημόσιο.

Το Δημόσιο με το αρ. 79/02-1-15 έγγραφό του απάντησε ότι η σύζυγος του Ν.Β. είχε θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα ως μητέρα ανηλίκου τέκνου κατά την 31-12-2010 το οποίο όμως δεν έχει ασκήσει.

2. Με την υπ' αριθ. 1918/02-02-2015 υπεύθυνη δήλωσή της η σύζυγος του ασφαλισμένου δήλωσε ότι «δεν θα χρησιμοποιήσω το χρόνο ασφάλισής μου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για να συνταξιοδοτηθώ σαν μητέρα ανηλίκου τέκνου από το Δημόσιο και κατόπιν τούτου δεν θεμελιώνω συνταξιοδοτικό δικαίωμα κατά την ημερομηνία της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης του συζύγου μου λαμβανομένου δε υπόψη περαιτέρω, ότι η διαδοχική ασφάλιση δεν είναι υποχρεωτική αλλά δυνητική ως εκ τούτου δεν πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την ημερομηνία υποβολής αίτησης του συζύγου μου την 24^η Δεκεμβρίου 2013 με αρ. πρωτ. 040-2013 – 21071 και 040-2013 21072».

Με την υπ' αριθμ. 2985/17-02-2015 πρόσκληση σε ακρόαση ο Ν.Β. ενημερώθηκε ότι δεν μπορεί να συνταξιοδοτηθεί ως πατέρας αναπήρου τέκνου (βάσει των άρθρ. 37 ν. 3996/2011, άρθρ. 138 ν. 4052/2011, άρθ. 26 ν. 4075/2012), γιατί σύμφωνα με το Σ40/295/14-11-2012 Γενικό Έγγραφο Διοίκησης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για να ασκήσει αυτό το δικαίωμα ο έτερος γονέας πρέπει να μην έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα από οποιοδήποτε φορέα ή το Δημόσιο.

3. Κατόπιν τούτων η ανωτέρω Δ/νση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ μας ζήτησε να απαντήσουμε αν ο Ν.Β. μπορεί να συνταξιοδοτηθεί ως γονέας αναπήρου τέκνου από την 24-12-2013 ημερομηνία της αίτησης συνταξιοδότησής του λαμβάνοντας υπόψη ότι:

1) Η σύζυγος του έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο Δημόσιο μέχρι 31-12-2010 με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης και με συμμετοχή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ στη δαπάνη της συνταξιοδότησης.

2) Η σύζυγος του δεν έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο Δημόσιο εάν δεν χρησιμοποιήσει τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης και με συμμετοχή του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ στη δαπάνη της συνταξιοδότησης, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη παρ. Β και την από 2-2-2015 Υ.Δ της.

3) η από 2/2/2015 Υ.Δ τη συζύγου του περί μη χρησιμοποίησης των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης και συνυπολογισμού του χρόνου ασφάλισης της στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι δεσμευτική από τον απονέμοντα φορέα κατά την υποβολή συνταξιοδοτικού αιτήματος με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης με οποιαδήποτε διάταξη και οποιαδήποτε χρονική στιγμή ή αφορά μόνο θεμελίωση συνταξιοδοτικού

δικαιώματος την 24-12-2013 ημερομηνία υποβολής του συνταξιοδοτικού αιτήματός του συζύγου της.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

4. Στις διατάξεις του άρθρου 37 παρ. 1 και 4^α του Ν. 3996/2011 (ΦΕΚ 170/α/5-8-2011) «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις, ορίζονται τα εξής:

«4.α Γονείς και αδέρφια ατόμων άγαμων με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, τα οποία δεν εργάζονται και δεν νοσηλεύονται σε ιδρύματα με δαπάνη ασφαλιστικού ή άλλου δημόσιου φορέα, καθώς και σύζυγοι αναπήρων με ποσοστό 80% και άνω, εφόσον έχουν διανύσει τουλάχιστον δεκαετή έγγαμο βίο, ασφαλισμένοι σε φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης, αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τη συμπλήρωση 7.500 ημερών εργασίας ή 25 ετών πραγματικής ασφάλισης ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας και ανεξαρτήτως χρόνου υπαγωγής στην ασφάλιση. Για τη συμπλήρωση του ανωτέρω προσδιοριζόμενου χρόνου λαμβάνεται υπόψη μόνο ο χρόνος στρατιωτικής θητείας που αναγνωρίζεται κατόπιν εξαγοράς κατ'εφαρμογή των διατάξεων του ν. 1358/1983, ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών του άρθρου 6 του ν. 1483/1984 που αναγνωρίζεται κατόπιν εξαγοράς κατά τα οριζόμενα στην παρ. 18 του άρθρου 10 του ν. 3863/2010 όπως ισχύει κάθε φορά, καθώς και ο προβλεπόμενος από την Ε.Γ.Σ.Σ.Ε χρόνος απουσίας από την εργασία λόγω κύησης και λοχείας, με την επιφύλαξη των διατάξεων της περίπτωσης ζ' του παρόντος άρθρου ως προς τους αναγνωριζόμενους χρόνους των ασφαλισμένων του ΟΓΑ.

Το δικαίωμα συνταξιοδότησης ασκείται διαζευκτικά από τον ένα γονέα ή, στην περίπτωση των αδελφών, από έναν αδελφό /ή σε έναν φορέα κύριας και σε έναν φορέα επικουρικής ασφάλισης υπό τους όρους και προϋποθέσεις των επόμενων περιπτώσεων και δεν ισχύει για χορήγηση δεύτερης σύνταξης.

βγ.....δ. Για την άσκηση του δικαιώματος απαιτείται η υποβολή εκ μέρους του έτερου ασφαλισμένου γονέα υπεύθυνης δήλωσης προς τον οικείο ασφαλιστικό του φορέα ή τους φορείς, αν συντρέχει ασφάλιση σε περισσότερους του ενός ή το Δημόσιο ότι δεν έχει και δεν πρόκειται να ασκήσει το δικαίωμα συνταξιοδότησης που του παρέχει η παρούσα διάταξη.

ε. Αν το ανάπηρο παιδί ή σύζυγος ή αδελφός ή αδελφή αναλάβει εργασία ή αυτοαπασχοληθεί, αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξης για όσο χρόνο διαρκεί ή εργασία ή η αυτοαπασχόληση. Το καταβαλλόμενο ποσό σύνταξης δεν μπορεί να είναι

κατώτερο από το πλήρες κατώτατο όριο σύνταξης λόγω γήρατος ,που καταβάλλεται κάθε φορά από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα.

στ. Το άρθρο εφαρμόζεται και για εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί μέχρι την έναρξη ισχύος του οριστική απόφαση συνταξιοδότησης.

5. Στο ν.δ 4202/1961 (όπως ισχύει μετά το ν. 2084/92) «περί διατηρήσεως των εκ της κοινωνικής ασφαλίσεως δικαιωμάτων εις περιπτώσεις μεταβολής ασφαλιστικού φορέως με το άρθρο 2 (όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 του 1902/1990) ορίζονται τα ακόλουθα:

«Διαδοχική ασφάλιση

1. Οι διατάξεις των παραγράφων 1,2,3 και 4 του άρθρου 2 του ν.δ 4202/1961, όπως τροποποιήθηκαν με το άρθρο 9 του ν. 1405/1983, αντικαθίστανται ως ακολούθως:

«1. Τα πρόσωπα, τα οποία ασφαλίστηκαν διαδοχικά σε περισσότερους από έναν ασφαλιστικούς οργανισμούς, δικαιούνται σύνταξη από τον τελευταίο οργανισμό, στον οποίο ήταν ασφαλισμένα κατά την τελευταία χρονική περίοδο της απασχόλησής τους, σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας του οργανισμού αυτού, εφόσον πραγματοποίησαν πέντε ολόκληρα έτη ή χίλιες πεντακόσιες ημέρες εργασίας στην ασφάλιση του ,εκ των οποίων 20 μήνες ή 500 ημέρες αντίστοιχα κατά την τελευταία πενταετία, πριν τη διακοπή της απασχόλησης ή την υποβολή της αίτησης.

Ως νομοθεσία του οργανισμού, για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής καθώς και των επόμενων παραγράφων 2 και 3, νοούνται οι διατάξεις που ορίζουν τον απαιτούμενο για τη συνταξιοδότηση χρόνο, την ηλικία, την αναπηρία και το θάνατο.

Ειδικές διατάξεις, που αφορούν στην ύπαρξη ενεργού ασφαλιστικού δεσμού, στη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας σε δεδομένο χρόνο σε σχέση με το χρόνο διακοπής της απασχόλησης ,στην παραγραφή κλπ., δεν λαμβάνονται υπόψη για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.

2. Αν ο ασφαλισμένος πραγματοποίησε στην ασφάλιση του τελευταίου οργανισμού τον αριθμό ημερών εργασίας ή των ετών ασφάλισης, που ορίζονται από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, αλλά στην περίπτωση αυτή δεν έχει πραγματοποιήσει τον απαιτούμενο από τη νομοθεσία του τελευταίου οργανισμού χρόνο ασφάλισης για την συνταξιοδότησή του λόγω γήρατος ή αναπηρίας ή των μελών της οικογένειάς του λόγω θανάτου ή δεν πραγματοποίησε στην ασφάλιση του τελευταίου οργανισμού τον αριθμό ημερών εργασίας ή ετών ασφάλισης που ορίζονται από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ,δικαιούται σύνταξη αυτός ή τα μέλη της οικογένειάς του από τον οργανισμό, στην ασφάλιση του οποίου πραγματοποίησε

τις περισσότερες ημέρες εργασίας ή έτη ασφάλισης, στον οποίο δεν περιλαμβάνεται ο τελευταίος, εφ'όσον:

α. Ο ασφαλισμένος που αιτείται τη συνταξιοδότησή του λόγω γήρατος ή αναπηρίας έχει συμπληρώσει το όριο ηλικίας ή είναι ανάπηρος με το ποσοστό αναπηρίας που προβλέπεται από τη νομοθεσία του τελευταίου οργανισμού, β πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση που προβλέπει η νομοθεσία του οργανισμού με τον περισσότερο χρόνο ασφάλισης.

3. Αν ο ασφαλισμένος δεν συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που προβλέπει η νομοθεσία του οργανισμού, στην ασφάλιση του οποίου πραγματοποίησε τις περισσότερες ημέρες εργασίας ή έτη ασφάλισης, τότε το δικαίωμα του ασφαλισμένου κρίνεται από τους άλλους οργανισμούς, στους οποίους ασφαλίσθηκε κατά φθίνουσα σειρά αριθμού ημερών εργασίας, εκτός από τον τελευταίο.

Αν ο ασφαλισμένος δεν συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης που προβλέπει η νομοθεσία όλων των οργανισμών, στους οποίους ασφαλίσθηκε πριν από τον τελευταίο, τότε ο τελευταίος οργανισμός είναι αρμόδιος για την κρίση του δικαιώματος σύνταξης λόγω γήρατος και αναπηρίας, εφ'όσον ο ασφαλισμένος πραγματοποίησε στην ασφάλισή του 1.000 ημέρες εργασίας ή 40 μήνες ασφάλισης εκ των οποίων 300 ημέρες εργασίας ή 12 μήνες ασφάλισης αντιστοίχως την τελευταία πενταετία και για την κρίση του δικαιώματος σύνταξης λόγω θανάτου, εφ'όσον ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση του οποτεδήποτε 300 ημέρες εργασίας.

4. Ολόκληρος ο χρόνος της διαδοχικής ασφάλισης υπολογίζεται από τον αρμόδιο για την απονομή της σύνταξης οργανισμό ως χρόνος που διανύθηκε στην ασφάλισή του τόσο για την θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, όσο και για τον καθορισμό της σύνταξης και δεν είναι δυνατή η προσμέτρηση μόνο μέρους του χρόνου που διανύθηκε στην ασφάλιση του κάθε οργανισμού».

6. Περαιτέρω με το άρθρο 5 παρ. 7 και 8 του ίδιου ν. 4202/61 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 ν. 1405/1983 και στη συνέχεια με το άρθρο 4 παρ. 2 ν. 1539/85, ορίζεται ότι:

«7. Μετά το διακανονισμό που ορίζεται στις παραγράφους 4 και 5, παύει κάθε υποχρέωση των Οργανισμών που συμμετέχουν στη δαπάνη της συνταξιοδότησης προς τον Οργανισμό που απονέμει την σύνταξη.

Ο ασφαλισμένος των παραπάνω οργανισμών θεωρείται οριστικά συνταξιούχος του Οργανισμού που απονέμει τη σύνταξη από την ημέρα που αρχίζει η καταβολή της σύνταξής του.

Από την ίδια ημέρα παύει κάθε υποχρέωση των Οργανισμών που συμμετέχουν στη δαπάνη της συνταξιοδότησης προς τον ασφαλισμένο τους.

Από την ημέρα αυτή δεν είναι πλέον δυνατή η αποδέσμευση του χρόνου που διανύθηκε στην ασφάλιση των οργανισμών αυτών.

«8. Διαφυλασσομένης της εφαρμογής της παρ. 2 του άρθρου 10 του ν. 825/1978, ο χρόνος ασφάλισης όλων των οργανισμών ο οποίος λήφθηκε υπόψη για τον υπολογισμό του ποσού της σύνταξης λογίζεται για τον εφεξής της συνταξιοδότησης χρόνο, ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση του οργανισμού που απόμεινε τη σύνταξη και ουδέποτε επανέρχεται στους άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς».

Τέλος, το άρθρο 29 του α.ν 1846/1951 προβλέπει στην παράγραφο 5, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 12 παρ. 1 του ν. 4476/1965, ότι: «Η καταβολή συντάξεων άρχεται από της ημέρας καθ'ην υπεβλήθη υπό του ασφαλισμένου η αίτησις περί απονομής συντάξεως...»

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

8. Από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό συνάγονται τα ακόλουθα:

Ο νομοθέτης με το άρθρο 37 του Ν. 3996/2011 (που τροποποίησε σειρά παλαιότερων ισχυουσών διατάξεων) θέσπισε ειδική αυτοτελή διάταξη γενικής ισχύος για όλους τους ασφαλιστικούς οργανισμούς με την οποία ασφαλισμένοι που τελούν υπό ειδικές οικογενειακές συνθήκες (ύπαρξη συγγενούς αναπήρου ατόμου με αναπηρίας 67% και πάνω) δεδομένου ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα στην καθημερινή οικογενειακή τους ζωή πηγάζοντα από την ύπαρξη του αναπήρου ατόμου και προκειμένου να ασχοληθούν με αυτό (σύζυγο, αδελφό ή παιδί) έχουν τη δυνατότητα να συνταξιοδοτηθούν πρόωρα, χωρίς δηλαδή να περιμένουν τη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων που οι διατάξεις του οικείου ασφαλιστικού τους φορέα ορίζουν. Ο σκοπός της ανωτέρω διατάξεως είναι πρωτίστως η προστασία της οικογένειας και του αναπήρου ατόμου που ζει εντός των κόλπων αυτής και δευτερευόντως η πρόωρη συνταξιοδότηση ενός ατόμου κατά προνομιακή μεταχείριση. Περαιτέρω για να χορηγηθεί η πρόωρη συνταξιοδότηση αυτονοήτως πρέπει να υπάρχει ενεργός ασφαλιστικός δεσμός (δηλ. ύπαρξη εργασίας,

συμπλήρωση ενός ελάχιστου πραγματικού ασφαλιστικού χρόνου με συνυπολογισμό συγκεκριμένων περιπτώσεων πλασματικών ετών κλπ. (γνωμοδότηση Ολομ. ΝΣΚ 361/2008).

Περαιτέρω με το άρθρο 37 παρ. 4^α του Ν. 3996/2011 προστέθηκε το επίμαχο εδάφιο, με το οποίο γίνεται προσπάθεια περιορισμού του προνομίου ώστε να μην υπάρχει κατάχρηση από τους ασφαλισμένους. Ουσιαστικά με το εδάφιο αυτό ο νομοθέτης εκφράζει την βούληση να μην ασκείται το δικαίωμα αυτό από πλείονα του ενός πρόσωπα για ένα ανάπηρο άτομο, και, σε περίπτωση που ασκείται από το μοναδικό δικαιούμενο πρόσωπο, αυτό να αφορά μία κύρια σύνταξη και μία επικουρική. Σε κάθε όμως περίπτωση, επιδίωξη του νομοθέτη δεν ήταν να αλλοιωθούν οι ανωτέρω προϋποθέσεις (ή ύπαρξη δηλαδή ενεργού ασφαλιστικού δεσμού και η συμπλήρωση ενός ελάχιστου ορίου ετών ασφάλισης κλπ) αλλά να περιοριστούν οι περιπτώσεις πολλαπλής ασκήσεως του δικαιώματος (ατομ. Γνωμ/ση ΝΣΚ 128/2014).

9. Από το συνδυασμό και την αλληλουχία των ως άνω παρατιθεμένων διατάξεων αλλά και από το σύνολο των διατάξεων του ν.δ. 4202/1961, όπως αυτό τροποποιήθηκε μεταγενέστερα με τους νόμους 1405/83 και 1539/1985, προκύπτει, ότι η διαδοχική ασφάλιση παρουσιάζεται, όταν ένας εργαζόμενος, ο οποίος είναι ασφαλισμένος σε ασφαλιστικό οργανισμό, σταματήσει να εργάζεται και να ασφαλίζεται στον Οργανισμό αυτό και αναλάβει άλλη εργασία ή ασκήσει άλλο επάγγελμα για το οποίο ασφαλίζεται σε άλλο ομοειδή οργανισμό.

Οι διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης εφαρμόζονται μόνο όταν επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος (ΣτΕ 771/1967, 662/1971, 3706/1972, 476/1979, ΕΔΚΑ Β' σελ. 263, ΙΓ' σελ 488, και 'σελ. 334), δηλαδή το γήρας, η αναπηρία ή ο θάνατος. Οι διατάξεις του ν.δ. 4202/1961 προβλέπουν τον συνυπολογισμό ολόκληρου του χρόνου της διαδοχικής ασφάλισης του ασφαλισμένου. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι ο χρόνος διαδοχικής ασφάλισης πρέπει να προσμετρηθεί οπωσδήποτε από τον τελευταίο ασφαλιστικό οργανισμό.

Στις περιπτώσεις που ο ασφαλισμένος έχει μεγαλύτερη προστασία, χωρίς την εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης η εφαρμογή αυτών δεν είναι υποχρεωτική, διότι σε αντίθετη περίπτωση δεν θα ήταν δυνατή η εκπλήρωση του σκοπού του νόμου ο οποίος σε τελευταία ανάλυση, είναι η προστασία του ασφαλισμένου από την απώλεια του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, λόγω αλλαγής ασφαλιστικού οργανισμού (ΣτΕ 1479/1974 ΕΔΚΑ ΙΣΤ' σελ. 519). Στη κρίση λοιπόν

του ασφαλισμένου είναι να επικαλεσθεί ή όχι τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης. Εκτός όμως απ' αυτό, είναι δυνατό να ζητήσει ο ασφαλισμένος τη συνταξιοδότησή του μόνο από ένα οργανισμό, έστω και να έχει σε άλλο οργανισμό χρόνο ασφάλισης που δεν επαρκεί για τη συνταξιοδότησή του απ' αυτόν αυτοτελώς, τον οποίο δεν επιθυμεί να προσμετρήσει στον οργανισμό ο οποίος θα του χορηγήσει τη σύνταξη:

Το δικαίωμα για προσμέτρηση του χρόνου ασφάλισης που διανύθηκε σε άλλο ή άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς, ασκείται από τον ασφαλισμένο με την υποβολή της αίτησης.

Κατά συνέπεια η διαδοχική ασφάλιση είναι δικαίωμα του ασφαλισμένου και ο ασφαλιστικός οργανισμός, στον οποίο υποβλήθηκε αίτηση συνταξιοδότησης, δεν μπορεί να εξετάσει αυτεπαγγέλτως αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της διαδοχικής ασφάλισης, όταν δεν υπάρχει ρητό αίτημα του ασφαλισμένου προς τούτο (ΣΤΕ 3458/2004, 2537/ 2008, 170/2009). Εξάλλου, τα ασφαλιστικά όργανα του ΙΚΑ ή άλλου ασφαλιστικού οργανισμού κύριας ή επικουρικής ασφάλισης δεν έχουν υποχρέωση να ενημερώνουν τους ασφαλισμένους τους, όταν αυτοί υποβάλλουν αίτηση για συνταξιοδοτηθούν, ότι μπορούν να συνυπολογίσουν το χρόνο ασφάλισης που είχαν πραγματοποιήσει σε άλλον ασφαλιστικό φορέα (κύριο ή επικουρικό). Τέτοια υποχρέωση, άλλωστε, δεν συνάγεται ούτε από κάποια γενική αρχή του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης (ΣΤΕ 668/2008, 170/2009). Με την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση ασκείται το συνταξιοδοτικό δικαίωμα όχι μόνο προς τον οργανισμό ο οποίος είναι αρμόδιος για την απονομή της σύνταξης, αλλά και προς τους άλλους οργανισμούς στους οποίους ασφαλίστηκε ο ασφαλισμένος διαδοχικά (ΣΤΕ 2427/71, 133/74, ΕΔΚΑ ΙΔ' σελ. 83, ΙΣΤ' σελ. 306).

Ο οργανισμός στον οποίο υποβάλλεται η αίτηση για συνταξιοδότηση με επίκληση των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης, έχει υποχρέωση εφόσον διαπιστώσει ότι επήλθεν ο ασφαλιστικός κίνδυνος και δεν είναι αυτός ο αρμόδιος οργανισμός για την κρίση του δικαιώματος, να την διαβιβάσει στον αρμόδιο οργανισμό.

Συνεπώς, ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα να ζητήσει να συνταξιοδοτηθεί αυτοτελώς από τους οργανισμούς στους οποίους ασφαλίστηκε διαδοχικά.

Ο θεσμός της διαδοχικής ασφαλίσεως εθεσπίσθη αποκλειστικώς προς το συμφέρον του ασφαλισμένου και ως εκ τούτου παρέπεται ότι στον ασφαλισμένο απόκειται να δηλώσει εάν επιθυμεί τον συνυπολογισμό χρόνου ασφαλίσεως σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό ή την αυτοτελή συνταξιοδότηση από ένα ή πλείονες

ασφαλιστικούς οργανισμούς. Στα πλαίσια αυτών των ευχερειών του ασφαλισμένου, τοποθετείται και η ευχέρεια του ενδιαφερομένου να δηλώσει εάν επιθυμεί την εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφαλίσεως για τον συνυπολογισμό χρόνου ασφαλίσεως σε άλλους φορείς. Όταν όμως βάσει της δηλώσεως αυτού καταστεί αυτός συνταξιούχος, δεν μπορεί βάσει νέας δηλώσεως να δηλώσει διάφορη προτίμηση περί του τρόπου διαθέσεως χρόνου ασφαλίσεως σε άλλο ασφαλιστικό οργανισμό, είτε δια της αφαιρέσεως του χρόνου αυτού για να συνταξιοδοτηθεί αυτοτελώς, είτε δια της προσθήκης του χρόνου αυτού στην ασφάλιση διανυθέντα χρόνο, στον συνταξιοδοτικό ασφαλιστικό οργανισμό.

Και τούτο γιατί βάσει των διατάξεων που παρατέθηκαν, από την ημέρα που απονέμεται η σύνταξη ο ασφαλισμένος θεωρείται οριστικά συνταξιούχος του οργανισμού που την απονέμει και δεν είναι πλέον δυνατή η αποδέσμευση του χρόνου που διανύθηκε στην ασφάλιση των Οργανισμών αυτών. Ως επίσης ο χρόνος ασφάλισης όλων των οργανισμών ο οποίος λήφθηκε υπόψη για τον υπολογισμό του ποσού της σύνταξης λογίζεται για τον εφεξής της συνταξιοδότησεως χρόνο, ότι πραγματοποιήθηκε στην ασφάλιση του οργανισμού που απόμειμε τη σύνταξη και ουδέποτε επανέρχεται στους άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Από τα παραπάνω και τις γενικές αρχές που ισχύουν στην Κοινωνική Ασφάλιση και ελλείψει θετικής διατάξεως που να επιτρέπει την προσμέτρηση χρόνου ασφάλισης που διανύθηκε πριν από τη συνταξιοδότηση και η οποία ήταν γνωστή στον ασφαλισμένο κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησης, προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

Μετά την οριστικοποίηση των πράξεων συνταξιοδότησης δεν είναι δυνατή η επάνοδος και η εκ νέου εξέταση αιτήσεως της συνταξιοδότησεως. Κατά τη νομολογία του ΣτΕ (βλ. αποφ. 3578/72, 3613/79, 1803/80 και 4055/80 Παν. ΙΚΑ σελ. 350 ζ'-ή και ΣτΕ 432/77 ΔΕΝ 34.846, 4842/86 ΔΕΝ 43.832) δεν συγχωρείται κατ'αρχήν να επανέλθει η Διοίκηση επί των οριστικώς κριθέντων.

Τούτο όμως δεν σημαίνει ότι αποκλείεται η επανεξέταση της υποθέσεως είτε οίκοθεν είτε κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου για λόγους νομιμότητας ή ύστερα από νέους πραγματικούς ή νομικούς ισχυρισμούς ή ακόμη ύστερα από αίτημα που βασίζεται σε μεταβολή των νομολογιακών δεδομένων κλπ. ,οπότε βεβαίως η σχετική αίτηση, ως προς το χρόνο έναρξης των αποτελεσμάτων της σχετικής απόφασης κρίνεται αυτοτελώς ως νέα τοιαύτη (ΣτΕ 4055/80, 2205/87, 1007/90 ΕΔΚΑ 1990 σελ. 528).

Είναι αληθές, ότι ο θεσμός της διαδοχικής ασφάλισης εθεσπίσθη προς το συμφέρον του ασφαλισμένου και ως εκ τούτου παρέπεται ,ότι σε αυτόν απόκειται να δηλώσει εάν επιθυμεί τον συνυπολογισμό χρόνου ασφαλίσεως σε άλλον ασφαλιστικό Οργανισμό ή την αυτοτελή συνταξιοδότηση από έναν ή πλείονες ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Η ευχέρεια του όμως αυτή εξαντλείται με την υποβολή της αιτήσεως συνταξιοδότησης , για εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης, οπότε και ενεργοποιούνται οι σχετικές διατάξεις και δεν μπορεί άνευ άλλου να ζητεί μεταγενέστερα προσθήκη χρόνου που διανύθηκε πριν από τη συνταξιοδότηση σε άλλο ασφαλιστικό φορέα και η οποία ήταν γνωστή στον ασφαλισμένο. Η εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης δεν μπορεί να οδηγεί σε καταστρατήγησή τους που είναι και κανόνες δημοσίας τάξεως ,με την ανάκληση μεταγενέστερα της συνταξιοδοτικής πράξεως ,και επιστροφής συντάξεων. Τέτοια ευχέρεια του ασφαλισμένου θα ήταν αντίθετη με τα παγίως κρατούντα περί οριστικότητας των συνταξιοδοτικών πράξεων, αλλά και θα οδηγούσαν σε ένα «φαύλο κύκλο», δια της ανακλήσεως οριστικών συνταξιοδοτικών πράξεων, επιστροφής συντάξεων και εκ νέου εφαρμογή των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης, για να εξευρεθεί, ποιος τελικά θα είναι ο απονέμων οργανισμός.

Κάμψη της παραπάνω αρχής και για λόγους επεικειάς, δηλαδή δυνατότητα επανόδου δια της υποβολής νεωτέρας αιτήσεως συντάξεως, με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης , θα μπορούσε να γίνει δεκτή, κατ'αναλογία με τα ισχύοντα περί ανακλήσεως παρανόμων διοικητικών πράξεων, στις εξής περιπτώσεις: Εάν επήλθε μεταβολή της διέπουσας την ασφαλιστική αυτή υπόθεση νομοθεσίας, έχουσας και επ'αυτής εφαρμογήν ή εάν επήλθε μεταβολή της επί του ρηθέντος ζητήματος νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας ή εάν προέκυψαν νέα κρίσιμα οφισγενή ή προϋφιστάμενα μεν της εκδόσεως της πράξεως, της οποίας ζητείται η ανάκληση ή η τροποποίηση όμως άγνωστα στα όργανα του Ιδρύματος (ΙΚΑ) και τον ασφαλισμένο ή των οποίων, εν όψει των εκάστοτε συνθηκών ήταν αδύνατη, η έγκαιρη υποβολή (ΣΤΕ 118/1993, 3703/2009, 2272/2013) .

Συμπερασματικά, εάν ο ασφαλισμένος καταστεί συνταξιούχος με ή χωρίς συνυπολογισμό χρόνου ασφαλίσεως σε άλλον ή άλλους ασφαλιστικούς οργανισμούς βάσει των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης, αυτός ,δεν μπορεί μεταγενέστερα και αφού θα έχει οριστικοποιηθεί η πράξη της συνταξιοδοτήσεως ,να επανέλθει με νεώτερη αίτηση και (ανακαλώντας την προηγούμενη αίτηση) να ζητήσει προσμέτρηση

χρόνου ασφάλισως τον οποίο εγνώριζε κατά την υποβολή της αιτήσεως και τον οποίο δεν δήλωσε για προσμέτρηση. Επομένως μετά τη συνταξιοδότηση, δεν είναι δυνατή η προσμέτρηση χρόνου ασφάλισης βάσει των αρχών της διαδοχικής ασφάλισης που είχε πραγματοποιήσει σε άλλον οργανισμό, πριν τη συνταξιοδότησή του και δεν τον είχε προσμετρήσει. Εξαιρέση του κανόνος αυτού και εξέταση της νέας αιτήσεως για προσμέτρηση χρόνου θα μπορούσε να γίνει στις περιπτώσεις 1) μεταβολής της νομοθεσίας 2) μεταβολής νομολογίας του ΣτΕ και 3) Πλάνης περί τα πράγματα, κατά αναλογία των ισχυόντων περί ανακλήσεως παρανόμων διοικητικών πράξεων. (Γνωμοδότηση 127/1994 Ολ. ΝΣΚ).

10.. Στην περίπτωση που τέθηκε υπόψη μας ο Ν.Β. ασφαλισμένος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι πατέρας αναπήρου τέκνου που διέκοψε την εργασία του στις 20-8-2014 και ζήτησε τη χορήγηση προσωρινής σύνταξης βάσει του άρθρου 37 ν. 3996/2011. Η σύζυγός του η οποία εργάζεται στο Δημόσιο και είχε χρόνο ασφάλισης στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, έχει θεμελιώσει συνταξιοδοτικό αίτημα στις 31-12-2010 ως μητέρα ανηλίκου τέκνου, το οποίο σύμφωνα με την από 2-2-2015 υπεύθυνη δήλωση της δεν θα χρησιμοποιήσει.

Εφόσον λοιπόν ο Ν.Β πληρεί και τις λοιπές προϋποθέσεις (συμπλήρωση ορισμένων χρόνων, καταβολή των εισφορών που αναλογούν από την εργασία του) μπορεί να κάνει χρήση της ευεργετικής ασφαλιστικής διάταξης του άρθρου 37 ν. 3996/2011, βάσει της οποίας δικαιούται σύνταξη ως πατέρας ανικάνου τέκνου, διότι υπάρχει ρητώς εκπεφρασμένη βούληση της συζύγου του να μην κάνει χρήση του δικαιώματος της διαδοχικής ασφάλισης. Συνεπώς εφόσον η διαδοχική ασφάλιση είναι προαιρετικό δικαίωμα, η ανωτέρω υπεύθυνη δήλωση είναι αλυσιτελής και μη προσμετρητέα, αφορά δε τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος την 24-12-2013, ημερομηνία υποβολής του συνταξιοδοτικού αιτήματος του συζύγου της, διότι η υπηρεσία δεν μπορεί να λάβει υπόψιν της χρόνο χωρίς σχετικό αίτημα.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

11. Κατά ακολουθία των προεκτεθέντων, αρμόζει η ακόλουθη απάντηση επί του ερωτήματος:

α) Ο Ν.Β μπορεί να συνταξιοδοτηθεί ως πατέρας ανικάνου τέκνου από την 24-12-2013 ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησής του, ανεξάρτητα αν η σύζυγός του έχει ή όχι θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα στο Δημόσιο με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης.

β) η από 2-2-2015 υπεύθυνη δήλωση της συζύγου του Ν.Β. για μη χρησιμοποίηση των διατάξεων της διαδοχικής ασφάλισης δεν λαμβάνεται υπόψιν,

δεδομένου ότι υπάρχει εκπεφρασμένη βούληση της να μην κάνει χρήση του χρόνου αυτού.

